

*А. А. Сидорчук – викладач кафедри фінансів
Тернопільського державного економічного
університету*

НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

Тернопільський державний економічний університет

Структура вкладених коштів недержавними пенсійними фондами (НПФ) за кордоном (не враховуючи обов'язковий чи добровільний характер участі громадян у накопичувальній системі) свідчить про переважання акцій (43 % від загальної величини вкладених коштів) та облігацій (відповідно 26 %) як можливих інструментів їх інвестування. Поступаються ним депозити (12 % загальної величини активів) та нерухомість (відповідно 4 %) [1].

Виникає запитання, чи зможуть в Україні фінансові ринки з наявними в них інструментами адекватно відповісти на ресурси НПФ. Аналіз фондового ринку та наявність інструментів, у які можна інвестувати пенсійні кошти [2; 3] дає підставу дати стверджувальну відповідь на це запитання.

Зокрема, враховуючи тенденції 2004 р., серед фінансових інструментів за обсягами укладених угод на організованому ринку переважну позицію займали операції з облігаціями підприємств 50,97 %, акціями – 23,58 %, деривативами – 13,61 %, облігаціями місцевої позики – 9,38 %. Спробуємо дати відповідь, які саме інструменти можуть представляти інтерес для НПФ в Україні.

Оскільки в Україні приватним сектором випускається мало акцій та облігацій, а ринок муніципальних облігацій не розвинутий, НПФ в Україні можуть зіткнутися з проблемою відсутності на фінансовому ринку високоліквідних цінних паперів (ця проблема супроводжує сьогодні НПФ у Казахстані [4]). Вирішення цієї проблеми можна досягти шляхом надання дозволу вітчизняним пенсійним фондам інвестувати кошти в зовнішні ринки капіталу, щоб компенсувати обмежену кількість безпечних внутрішніх інвестицій.

Можна передбачити, що на початку діяльності недержавних пенсійних фондів їх активи будуть інвестуватися в надійніші, але менш ризикові фінансові інструменти, якими є державні цінні папери, корпоративні облігації та депозитні вклади в банках. Це зумовлено, передусім, їх надійністю, ліквідністю та дохідністю.

Із появою на ринку іпотечних цінних паперів такий вид фінансового інструменту буде досить привабливим для пенсійних фондів. Адже пенсійні кошти – це кошти тривалого терміну вкладення. Іпотечні цінні папери, випущені під заставу землі та об'єктів нерухомості, мають відповідне матеріальне забезпечення, що у свою чергу є гарантією отримання доходу в майбутньому.

Розвиток корпоративних та професійних пенсійних фондів надасть регулярні надходження коштів в економіку України за рахунок вкладення їх у державні цінні папери та корпоративні цінні папери українських емітентів. Вкладення цих коштів у

державні цінні папери, доходи за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, Радою Міністрів Автономної Республіки Крим, а також в облігації місцевих позик забезпечить надходження до бюджету відповідного рівня, що дасть можливість використовувати їх як у промисловій, так і в соціальній сфері економіки.

Придбання корпоративним пенсійним фондом цінних паперів свого засновника – це ще один зі шляхів додаткових фінансових інвестицій, які можуть бути направлені на розвиток виробництва та впровадження інноваційних процесів на цьому підприємстві. Кошти пенсійних фондів на депозитних рахунках у банках – це одне істотне джерело позичкових коштів банку для фінансування економіки країни.

Отже, кошти недержавних пенсійних фондів – це вагомий фінансовий потенціал нашої країни, який надасть можливість здійснювати довгострокові інвестиції в економіку країни і стати каталізатором її розвитку у зв'язку з можливістю постійного надходження довгострокових інвестицій у різні її галузі.

Література

1. Звіт Світового банку: Підтримка доходів у старості в XXI ст.: міжнародні перспективи пенсійних систем і реформ” (Old-Age Income Support in the 21st Century: An International Perspective on Pension Systems and Reform).– Вашингтон, 2005.
2. Бірюк С. Вплив розвитку фондового ринку України на запровадження добровільної та обов'язкової накопичувальної системи // Україна-Bussines. – № 40. – 18–25 жовт. 2004 р.
3. Следзь С. Оксанич С. Навіть якщо на ринку з'явиться 100 і більше компаній з управління активами, вже через 3-4 роки залишиться тільки 20, які реально працюють // Дзеркало тижня. – 2004. – № 9 (484).– 6 – 12 берез.
4. Порівняльний аналіз пенсійних систем України та Казахстану // Підгот. спеціалістами проекту АМР США/ПІАДКО "Впровадження пенсійної реформи в Україні"; кв. 2005 р.